

ใจเป็นบุญ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๘

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๓๑๐๖. เรื่อง “ขออุบายในการภาวนาด้วยเจ้าคะ”

กราบนมัสการหลวงพ่อกุญชรกราบขออุบายในการภาวนาด้วยเจ้าคะ ถูกปฏิบัติโดยการภาวนาพุทธโธและใช้ปัญญาอบรมสมาธิเวลาจิตมันว้าวุ่น ที่ผ่านมาก็ทำให้จิตใจสงบได้ แต่ตอนนี้เกิดความกังวลเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องงานที่ไม่มั่นคง สุขภาพของพ่อแม่และตัวเอง รู้สึกตัวว่าจิตใจถูกปกคลุมด้วยความทุกข์จนนึกไม่ออกว่าจะต้องตั้งสติและภาวนาอย่างไร พอมีเวลาที่สบายใจขึ้นก็รู้ว่าต้องภาวนาแบบเดิม แต่ตอนนี้เกิดความทุกข์อีก ก็กลับไปจมอยู่กับความรู้สึก ไม่มีทางออกมาเจ้าคะ ขอหลวงพ่อกุญชรช่วยชี้แนะด้วยเจ้าคะ

ตอบ : นี่พูดถึงคำถามนะ คำถามคำถามนี้ไม่ได้ถามเรื่องการภาวนา คำถามคำถามนี้เวลาจิตมันอ่อนแอ จิตมันเสื่อมไป

ถ้าจิตมันเข้มแข็งนะ เราตั้งสติของเราไว้ มันจะทุกข์มันจะยากขนาดไหน เราก็จะไม่ทิ้งธรรม

เวลามันทุกข์มันยากขึ้นมาเนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเนะ ตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว พราหมณ์นิมนต์ไปเฝ้า นิมนต์ไปเพราะพราหมณ์เขาเป็นเจ้าเมือง พอนิมนต์ไปแล้วมันเกิดภัยพิบัติ ชาวยากหมากแพง ประชาชนก็เดือดร้อนกันไปหมด เขาไม่มีโอกาสได้ใส่บาตร เขาเองเขายังเลี้ยงชีพไม่ได้

ฉะนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปจำพรรษาที่นั่นเพราะเขานิมนต์ไว้ แล้วพอนิมนต์ไว้ พระอานนท์ไปบิณฑบาต ไปบิณฑบาตนะ มันบังเอิญมีพวกพ่อค้าโคตต่าง เขาโล่ม้าของเขา มันจะขายค้ำม้าไป เขาก็มีข้าวกล่องเพื่ออาหารของม้ามาด้วย ฉะนั้น พระ เขาก็จะถวายหนึ่งทะนานเท่ากับม้าตัวหนึ่ง กินเท่าไรเขาก็ถวายพระแบบนั้น ถ้าพระไปบิณฑบาต

พอบิดนทบาทตกลับมาแล้วนะ พระอนนท ภิกษุทำอาหารให้สุกเองไม่ได้นะ ของดิบทำให้สุก ภิกษุทำไม่ได้ ภิกษุจะอุ่นได้ เวลาปรุงแต่งรส เวลาฉันนี้ได้ แต่ปรุงให้สุกไม่ได้

ฉะนั้น ข้าว ภิกษุหุงข้าวไม่ได้ หุงข้าวไม่ได้ พระอนนทเอาข้าวกล้องแล้วเอาหินบด บดให้มันเป็นแป้ง เอาน้ำพรมๆ แล้วถวายพระพุทธรเจ้าทุกวันๆ หนึ่งพรรษา สามเดือน

นี่เราจะบอกว่า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธรเจ้ามีฤทธิ์มีเดชอะไรมหาศาลนะ ทำอะไรก็ได้ไง ทำไมท่านไม่ทำละ

แล้วกรณีนี้เวลาเกิดภัยพิบัติ พระโมคคัลลณะก็อยู่ด้วย พระโมคคัลลณะทนไม่ไหว เข้าไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธรเจ้าบอกว่า ข้าพเจ้าจะเอาพระไปบิณฑบาตบนดาวดึงส์

พระพุทธรเจ้าบอก แล้วเธอจะไปอย่างไรละ เป็นพระบุญชน ก็ไปไม่ได้

ข้าพเจ้าจะจับมือต่อๆ กันไปแล้วเหาะไปเลย จูงพระไปบิณฑบาต

พระพุทธรเจ้าก็ไม่อนุญาต ก็ทนไปพักหนึ่ง พอทนไปพักหนึ่งนะ เวลามันทุกข์ มันขาดแคลน กินแต่แป้ง ข้าวบดแห้งๆ อย่างนั้นนะ ก็เข้าไปขอพระพุทธรเจ้าอีก พระโมคคัลลณะ

พระโมคคัลลณะเป็นพระอัครสาวกเบื้องซ้าย มีฤทธิ์มีเดชมากนะ บอกว่า ข้าพเจ้าจะขอพลิกแผ่นดิน เพราะถ้าพลิกแผ่นดินขึ้นมา แผ่นดินข้างล่างมันเป็นงวนดิน

คำว่า “งวนดิน” ถ้าภาษาเรานะ เราก็คิดว่าจะเป็นแบบดินสอพอง ดินที่กินได้ไง

ข้าพเจ้าจะพลิกแผ่นดินขึ้นมา

นี่พระโมคคัลลณะไปขอพระพุทธรเจ้า ถ้าพระโมคคัลลณะทำไม่ได้ จะกล้าเข้าไปขอพระพุทธรเจ้าหรือ

พระพุทธรเจ้าถามว่า แล้วประชาชนบนแผ่นดินเยอะเยอะไปหมดเลย แล้วเธอจะทำอย่างไรละ

ข้าพเจ้าจะเอาฝ่ามือข้าพเจ้าแบเป็นทวีปเลย แล้วเอาชาวบ้านแถวนี้มาไว้บนฝ่ามือของข้าพเจ้าก่อน แล้วข้าพเจ้าก็จะพลิกแผ่นดินขึ้นมา แล้วค่อยเอาประชาชนมาไว้ที่เดิมไง

นี่มีฤทธิ์มีเดช ถ้าแก้ไขด้วยทางฤทธิ์ทางเดช ทางโลก ทางวิทยาศาสตร์ นี่พูดถึงมองทางโลกๆ พระพุทธเจ้าไม่อนุญาต ไม่อนุญาต พอไม่อนุญาตขึ้นมา ออกพรรษาแล้วพราหมณ์ที่นิมนต์ไว้เพิ่งระลึกได้ ระลึกได้นิมนต์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจำพรรษาที่นี่ แล้วลืมนไปเลยทั้งพรรษา ทอดธุระทิ้งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ทุกข์ให้ยากอย่างนั้นนะหนึ่งพรรษา ออกพรรษาแล้ว พอพราหมณ์ระลึกได้ เข้าไปกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขอขมาแล้ว ขอขมาอีก

นี่มารม้นดลใจ

นิมนต์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าไปในราชวัง ไปฉัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็อนุโมทนากับพระภิกษุที่ตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาว่า พวกเธอชนะ ถ้าเธอพ่ายแพ้กับกิเลสของตนนะ เธอก็กระวนกระวาย ให้พระโมคคัลลานะเหาะพาไปบิณฑบาตบนสวรรค์ชั้นน่ะ พาพระไป มันก็ได้แต่ปัจจัยเครื่องอาศัยมา แต่มันไม่ได้ชั้นดีธรรม ไม่ได้ความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ได้ความเป็นจริงในขณะสงฆ์

ในธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่มีอยู่ในพระไตรปิฎก นี่พูดถึงว่าเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังทุกข์ยังยาก

กรณีนี้เรามาพูดบ่อยมาก พูดบ่อยมากว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีฤทธิ์มากกว่าพระโมคคัลลานะ พระโมคคัลลานะทำได้หมดเลยนะ จะไปบิณฑบาตบนสวรรค์ก็ได้ จะพลิกแผ่นดินขึ้นมา เอาจัณดินขึ้นมาฉันก็ได้ จะทำอะไรได้ทั้งนั้นเลย แต่พระพุทธเจ้าไม่ให้ทำ นี่ข้อเท็จจริงใจ ผู้ที่มีธรรม แล้วเวลาออกพรรษาแล้ว “เธอเป็นผู้ชนะ”

ย้อนกลับมาที่คำถามนี้ นี่ไง บอกว่า ขออธิบายวิธีการในการภาวนา ก็เริ่มภาวนาด้วยพุทโธๆ นี่แหละ เวลาทำให้จิตใจมีความผาสุกได้บ้าง ในปัจจุบันนี้มันมีความว่าวุ่นมากเลยเกี่ยวกับเรื่องหน้าที่การงานของตน เกี่ยวกับพ่อแม่ สุขภาพของพ่อแม่ แล้วก็เกี่ยวกับสุขภาพของเราด้วย

ถ้าขาดสตินะ แล้วถ้าไม่มีที่พึ่งที่อาศัยนะ เรื่องนี้มันจะทับถมหัวใจให้มันทุกข์มันยากมาก แต่ถ้าเรามีสติมีปัญญาขึ้นมาเนะ มันเป็นเรื่องธรรมดาๆ พ่อแม่ก็เจ็บไข้ได้ป่วย พ่อแม่มี

อายุขัยขึ้นมา มันก็ชราคร่ำคร่าเป็นเรื่องธรรมดา แล้วพ่อแม่เจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา เราเป็นลูก พันธุกรรมไง พันธุกรรมเจ็บป่วยด้วยพันธุกรรม

พันธุกรรมนะ พ่อแม่ถ้ายืนแข็งแรง ทุกอย่างแข็งแรง พ่อแม่อุดมสมบูรณ์ ลูกชายก็ เข้มแข็งแข็งแรง ถ้าพ่อแม่ออดๆ แอดๆ ได้ลูกมาก็ออดๆ แอดๆ เหมือนกันไง แล้วถ้ามันเป็นเรื่อง เหวเรื่องกรรมนะ เรื่องเวรเรื่องกรรมมันเป็นอีกเรื่องหนึ่งเลย

ถ้าอีกเรื่องหนึ่งนะ ถ้าเรามีสติปัญญาตรึกในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ เราก็มาเปรียบเทียบกับชีวิตของเราใจ ถ้าเปรียบเทียบกับชีวิตเรา เราก็เริ่มต้นว่า เราเกิดเป็นมนุษย์ เรามีพระอรหันต์ในบ้าน มีพ่อกับแม่ แล้วเราก็พยายามชวนชวายเป็นหน้าที่การงานของเรา เราเกิดเป็นมนุษย์แล้วเราก็จะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตาพระมหาบัวท่านพยายามพูดตลอดเวลา ให้ชาวพุทธให้ฝึกหัดภาวนาเถิด ฝึกหัดภาวนาเถิด ถ้าฝึกหัดภาวนาแล้วจิตใจมันเข้มแข็งไง

ถ้าจิตใจเข้มแข็งขึ้นมา มันจะคิดเรื่องสิ่งใด สิ่งใดที่เผชิญในชีวิตมันก็พอรับได้ รับได้ แต่ มันรับไม่ได้เพราะอะไร รับไม่ได้เพราะพญามาร มารมันยุมันแหย่ไง เห็นไหม เกิดมาเป็นชาวพุทธ ใจนั้นก็เหวเป็นกรรม ใจเรากรรมมาถึงตัวแล้วก็ยังเป็นทุกข์เป็นยากไป มารมันก็ยุมันก็แหย่ เราก็บอกว่า “เอ๊ะ! เลิกเถอะ” ไปนับถือลัทธิศาสนาอื่นเยอะเยอะ

แต่ถ้าเรามีบุญมีกุศลของเราใจ ศาสนาอื่นมันก็เป็นศาสนาอื่น เรื่องของเขา แต่เรื่องของเรา ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ มันจะดับได้มากได้น้อยขึ้นมา เรายังเกิดมาเป็น คนมีบุญมีกุศล ยังเชื่อมั่นในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แล้วจะฝึกหัดไป

ขออุบายในการประพฤติปฏิบัติ นี่ขออุบาย เวลาภาวนาพุทโธๆ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิใจ มันก็สงบระงับได้บ้าง แต่ในปัจจุบันนี้จิตใจมันว่าวุ่น

มันว่าวุ่นมันก็เป็นเรื่องธรรมดา เรื่องธรรมดาไป เพราะอะไร เพราะเวลาเรื่องของโลก เจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญเป็นเรื่องธรรมดา

มีคนที่มึสติมีปัญญาเขาคาดการณ์ได้เลยว่าในโอกาสหน้าเศรษฐกิจมันจะหันไป
แนวทางไหน เขาก็วางแผนของเขา เขาพยายามศึกษาของเขา นั่นเป็นเรื่องของสติเรื่องปัญญา
คน แล้วเรื่องของอำนาจวาสนาของคนใด เวลาคาดการณ์ผิด เวลาพิจารณาผิด เขาก็ผิดพลาด
ของเขา ในทางโลกเขาถึงกระจายความเสี่ยง ถ้ากระจายความเสี่ยง นั่นมันเรื่องของโลก

แต่ถ้าเรามีสติมีปัญญา เรากระจาย กระจายความเสี่ยงในชีวิตของเรา เราทำของเรา
ตามหน้าที่ของเรา มันทุกข์ยากไหม ทุกข์

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาออกจากราชวังไป นางพิมพาเพิ่งคลอด สามเณร
ราहुล เราคิดถึงนะ ความพลัดพรากจากความรักความผูกพัน จากสุภาพบุรุษ ไม่ใช่ความพลัด
พรากแบบประชดประชัน แบบการสลัดตัวหนีไป ไม่ใช่ มันไปด้วยความรักความผูกพัน แต่ด้วย
หน้าที่ ด้วยหน้าที่ว่าปรารถนาจะพ้นจากทุกข์ใจ

ถ้าไม่พลัดพรากออกไป อยู่ในสังคม อยู่ในวิภวภูมิต่างๆ มันก็สร้างบุญสร้างกุศลเป็นพระ
โพธิสัตว์ต่อเนื่องไป แต่ถ้าออกไปแสวงหาพระโพธิญาณ แสวงหาสัจจะความจริงในหัวใจ
ของตน อาสวัชฌญาณทำลายอวิชชา นี่ไง วิมุตติสุขๆ เวลาเสวยวิมุตติสุขอยู่ โอ้โฮ! มัน
มหัศจรรย์ ไม่มีสิ่งใดๆ จะเข้ามาวอแวใน เอโก ธมโม ทางอันเอกที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้ากราบธรรมๆ อันนั้นได้อีกเลย นี่มันเป็นเรื่องสลัดทิ้งโดยข้อเท็จจริงเลย ถ้าเป็นข้อเท็จจริง
อย่างนั้นแล้ว เห็นไหม แต่กว่าจะได้มา ทุกข์ยากแสนเข็ญขนาดนั้น

นี่ย้อนกลับมาชีวิตเราไง ถ้าชีวิตเรานะ เราขาดสติขาดปัญญา เห็นไหม เราดูข้อมูล
ข่าวสาร พ่อทำร้ายลูก ลูกทำร้ายพ่อ ลูกฆ่าพ่อ ลูกฆ่าแม่ ลูกหลอนทำลายในบ้าน มันทุกข์ไป
หมดเลย

สังคมนะ สังคมถึงเวลา เวลามันทุกข์มันยากมันไม่มีปัจจัยเครื่องอาศัยก็พยายาม
พัฒนาขึ้นมา พอพัฒนาขึ้นมาแล้ว พอปัจจัยเครื่องอาศัย ปัจจัย ๔ พออุดมสมบูรณ์ขึ้นมา มันมี
แต่บุญหรือไฟฟ้า มียาเสพติด แสวงหาความสุขด้วยความเพลิดเพลิด ด้วยการเสพยา เสพไปเสพมา
จากว่าจะหาความสุขจากมันไง มันทำลายสุขภาพ ทำลายทุกอย่าง ชีวิตหมดสิ้นไปหมดเลย

แต่ของเรามันไม่มีใจ คือ ๕ สุราเมรยมชฺชุปมาทฏฐานา สิ่งที่เป็นสิ่งมีนเมา เราไม่เอาเข้าตัวเราอยู่แล้ว ถ้าในสังคมเขาเสพกัน เราก็หาอุบายวิธีการหลบหลีกเอาเอง สังคมเป็นอย่างนั้น ประชาธิปไตยไทย ยกมือที่โรมันชนะทุกที มีเราอยู่คนเดียวจะทำคุณงามความดี

ทีนี้ถ้าจิตใจมันเข้มแข็งขึ้นมา สิ่งที่ถามมานี้มันเป็นปรากฏการณ์ของชีวิตมนุษย์ทั้งนั้น แต่ถ้ามันเป็นบุญเป็นกุศล สิ่งที่เขาว่าขาดแคลนๆ มันจะไม่ขาดแคลน อย่างเช่นเรื่องสุขภาพ ร่างกายเจ็บไข้ได้ป่วย

คำว่า “เจ็บไข้ได้ป่วย” ขึ้นมานะ เวลาไปหาหมอ เวลาทำหน้าที่การงานก็สูญไป ค่าใช้จ่ายมากมายมหาศาล แล้วยังค่าใช้จ่ายนะ ยิ่งเข้าเอกซนนะ เตรียมเอาไว้เลย เจอใบเสร็จมือก่ายหน้าผากเลย นี่เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยไป

ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ แต่ถ้ามันเจ็บไข้ได้ป่วย มันก็เป็น กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา เราก็รักษาของเราไปด้วยสติด้วยปัญญา เราทำของเรามาทั้งนั้น

นี่พูดถึงว่าเวลาจิตใจที่มันว่าวุ่น ถ้าจิตใจที่วุ่น แล้วเราก็ยังว่าวุ่นตามกิเลสไป เราก็จะว่าวุ่นตลอดไป จิตใจที่มันจะว่าวุ่น หน้าที่ สุขภาพร่างกายของเรา พ่อแม่ของเรา เราจะดูแลของเราไป

เราเป็นสัตว์อาชาไนย แม้จะทุกข์จนเข็ญใจขนาดไหนก็ไม่ยอมทิ้งธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะเกิดวิฤตติอย่างไร เราก็จะพยายามจะรักษาของเรา เราจะทำคุณงามความดีของเรา แล้วถ้าทำคุณงามความดีอย่างนี้ มันจะวัดถึงหัวใจที่เข้มแข็งหรือหัวใจที่อ่อนแอ

หัวใจที่อ่อนแอไง ปลาตายไป มันก็ไหลไปตามน้ำ “มันเป็นเรื่องวิทยาศาสตร์ มันเป็นเรื่องของโลก มันเป็นเรื่องข้อเท็จจริง เราก็ต้องอยู่กับข้อเท็จจริง เราจะฝืนกระแสสังคมไม่ได้ เราจะทำอะไรก็ไม่ได้” ปลาตาย

ถ้าเราเผชิญทุกข์ เราจะไม่ทิ้งธรรม เราเป็นปลาเป็น ปลาตายนะ มันลอยไปตามน้ำนะ มันมีปลาเป็นอยู่ตัว มันว่ายทวนไป ใ้ปลาตายมันจะคุยกันนะ “เฮ้ย! มึงดูสิ ใ้มันมันบ้า เหนื่อยก็เหนื่อย ยังต้องชวนชวายนทวนกระแสว่ายทวนน้ำไป”

เราเป็นปลาเป็นไง ปลาเป็นมันจะว่ายทวนกระแสน้ำ มันทุกข์มันยากไหม ทุกข์สิ คุปลาตายมันลอยไปนะ มันยังนิโทษเราเลย “มึงดูสิ ใช้นั่นนะมันบ้า ออกกำลัง ไอ้โฮ! มันเหนียวน่าดูเลย สู้เราไม่ได้” ลอยไปตามน้ำนะ ใ้พวกปลตาย

เราเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มีอำนาจวาสนานะ เષิฏฐกับวิฤติในชีวิต ขนาดไหนก็ไม่ทิ้งธรรม มันทุกข์มันยากขนาดไหนก็ไม่ทิ้งธรรม เวลาเราประพฤติปฏิบัติเพื่อเหตุนี้

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์เราถึงบอกว่า “ธรรมะอยู่ปากตาย”

พระอรหันต์แต่ละองค์นะ เลยตายมาทั้งนั้นนะ เวลาความตายมา สู้กับความตายจนละทิ้งกิเลสตายอยู่นั่น จนพ้นมาไง

ใ้พวกปลตาย “โลกเจริญแล้ว การปฏิบัติมันล้ำสมัย ใ้ปฏิบัติมันโง่เง่าเต่าตุ่น สู้เราไม่ได้ เสวยสุข”

ชาติหน้ากูจะดู มึงเกิดเป็นอะไร ชาติหน้ากูจะดูว่าเกิดมาจะทุกข์มากกว่านี้ไหม

ก็มึงไหลไปตามกิเลส มึงจะไปเจริญก้าวหน้าได้อย่างไร

ธรรมะอยู่ปากตายๆ ถ้าในวงกรรมฐาน ในวงครูบาอาจารย์ ถ้าใครจริงใครไม่จริง เขารู้ หลวงตาพูดประจำ ครอบคร้วกรรมฐานเขาจะรู้ว่าใครจริงใครเท็จ

เขารู้กันก่อน รู้ตั้งแต่ต้นแล้วแหละ ใ้เน่ปฏิบัติได้จริง ใ้เน่ปฏิบัติด้วยมารยาสาไถย หลอกหลวงกระแสดังคม หลอกหลวงโลก ต้องการโลกามิส ไม่เห็นวิหารธรรม ไม่เห็นธรรมะเป็นสัจจะความจริงไง

นี่พูดถึงว่า เขาเขียนคำถามมาเหมือนไม่ได้ถาม ไม่มีปัญหาอะไรเลย เพียงแต่มันทุกข์ ทุกข์เพราะอะไร ทุกข์เพราะ แหม! ทุกข์เพราะหน้าที่การงาน ทุกข์เพราะตัวของเรา เราก็เจ็บไข้ได้ป่วย ทุกข์ไปหมดเลย

แต่ถ้ามีสติมีปัญญานะ เรื่องนี้มันวางได้หมดใจ มันเป็นวิทยาศาสตร์ มันเป็นความจริง ความจริงอยู่อย่างนี้ ถ้าใจมันเป็นธรรม เષิฏฐกับความจริง แล้วรีนเริงอาจหาญ แล้วคารวะพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

สังฆกรรมนี้ชื่อสังคยสังคยิต ตกลงไปตรงมา ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว สิ่งที่ได้มาเกิดจากเวรจากกรรมของสัตว์ทั้งสิ้น เราทำมาอย่างนี้ เราก็พยายามชวนชวายเป็น สติสัมปชัญญะ ทำให้มันดีกว่านี้ เจริญกว่านี้ แล้วถ้าฝึกหัดปฏิบัติได้ นั่นทำความสงบของใจเข้ามา มันจะมีความสุขมากกว่านี้ แล้วเราจะเคารพบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นสังฆจะเป็นความจริง

ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาต้องเป็นผู้ที่ฉลาด เพราะพระพุทธศาสนาไม่เชื่อสิ่งต่างๆ นอกจากพระธรรม สังฆกรรม ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติที่สร้างสรรค์สภาวะแวดล้อม สร้างสรรค์สิ่งมีชีวิต สร้างสรรค์ชีวิตของเรา เราเกิดมาจากเวรจากกรรมที่การกระทำของเรา มาเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราก็พยายามชวนชวายให้ชีวิตของเราออกงามดีงามต่อไป จบ

ถาม : ข้อ ๓๑๐๗. เรื่อง “การค้าและบุญกุศล”

กราบนมัสการหลวงพ่อกุศลขอโอกาสกราบเรียนถามปัญหาหลวงพ่อดังนี้ ปัจจุบันนี้ลูกมีอาชีพขายข้าวแกง ลูกพอมีทุนอยู่บ้างแม้จะไม่มากนัก จึงตัดสินใจขายในราคาถูก คือเริ่มต้นที่ราคา ๒๐ บาท วันพระลูกขายครึ่งราคาคือ ๑๐ บาท แต่ให้ปริมาณเท่าเดิม เปิดร้านมาได้ ๕ ปีแล้ว ยอดขายถือว่าสูง แม้จะกำไรน้อยนิดสำหรับในสภาวะเศรษฐกิจแบบนี้

ลูกอยากขอความเห็น สิ่งที่ลูกทำอยู่นี้เป็นบุญเป็นกุศลอยู่บ้างหรือไม่ เพราะลูกก็ไม่ได้ให้เขาฟรี จะถือว่าทำทานก็ยังไม่ใช่ จึงขอความเมตตาหลวงพ่อกำลังช่วยชี้แนะด้วยครับ ปัญหาของลูกนี้เป็นปัญหาแบบโลกๆ หากหลวงพ่อกำลังเห็นว่าไม่สมควรตอบหรือไม่อย่างไรก็ได้แต่หลวงพ่อกำลังครับ

ตอบ : นี่คำถามเนาะ คำถามๆ พูดถึงว่าเราทำธุรกิจการค้าของเรา แต่ด้วยอำนาจวาสนานะ กรณีนี้เราถือว่ามันเป็นเรื่องของใจของคนที่เป็นกุศล ใจที่เป็นกุศล เห็นไหม เราทำสิ่งใด ในทางเศรษฐกิจ ถ้าเป็นทางเศรษฐกิจเขาบอกว่าให้มีธรรมาภิบาล ธรรมาภิบาลคือชื่อสังคยสังคยิตกับหน้าที่การงานของตน

แต่นี้เหมือนกัน เราทำธุรกิจ เราเป็นพ่อค้าขายข้าวแกง เราขายในราคาจนวนละ ๒๐ บาท ถ้าเป็นวันพระ วันพระเราลดราคาครึ่งหนึ่งเหลือ ๑๐ บาท มันก็มีกำไรนิดหน่อย นิดเดียว แต่พออยู่ได้

คำว่า “พออยู่ได้ๆ” เราเหนื่อยนะ เราเหนื่อย เราทุกข์เรายาก แต่เราทำคุณงามความดีของเราไป ถ้าเราทำคุณงามความดีของเรา จิตที่เป็นกุศลไป จิตที่เป็นกุศล สิ่งที่เราช่วยเหลือช่วยเหลือสังคมให้สังคมมีที่พึ่งที่อาศัยไป ให้สังคมได้พึ่งพิง ถึงว่ามันจะไม่ใช่ว่าเป็นการให้ทานทั้งสิ้น

ถ้าเป็นการให้ทาน มันก็เป็นการให้ทาน เป็นบุญเป็นกุศล ใจนี้จิตใจเป็นกุศล ไม่เอารัตเอาเปรียบ แล้วถ้าเราทำได้นะ จิตใจของคนที่ทำอย่างนี้ได้มันมีน้อย เพราะอะไร

เพราะทำที่หน้าที่การงาน เราขายข้าวแกงในราคา ๒๐ บาท กำไรนิดเดียว คนอื่นขายข้าวแกงในราคา ๕๐ เขาก็มีกำไรมากกว่า แต่เขากำไรมากกว่าขนาดไหนมันก็เป็นธุรกิจของเขา ธุรกิจของเขามันเป็นธุรกิจ มันเป็นการแข่งขัน แต่ของเรา เราทำธุรกิจด้วยใจเป็นกุศล เราทำพออยู่ได้ แต่จิตใจเราเป็นกุศลแบ่งเบาภาระของสังคมไป สิ่งนี้มันเป็นบุญเป็นกุศลใหม่ มันก็เป็น

จะบอกว่า แล้วถ้ามันเป็นบุญกุศล เขาให้ทานโดยที่ ไม่ได้คิดเป็นเงินตรา อย่างเช่น เวลาโครงการช่วยชาติ โครงการช่วยชาติ มีโรงงานๆ โรงงานเขาให้ทาน ให้ทานคนที่ไปทำงาน

ในมงคล ๓๘ ประการ อเสวนา จ พาลานํ ปณฺหิตานญฺจ เสวนา เราไม่คบคนพาล เราคบบัณฑิต แล้วใครเป็นพาล ใครเป็นบัณฑิตละ

ฉะนั้น เวลาไปวัดไปวาขึ้นมา คนที่เป็นบัณฑิตเขาสร้างบุญสร้างกุศลของเขา เราให้ทานๆ เราทำกับบัณฑิต เราให้ทานบัณฑิต แต่ในขณะที่โรงงานขนาดไหน ในโครงการช่วยชาติ มันก็มีคนที่ว่าเขามาเวียนเทียน

คนที่เป็นธรรมเขาก็เป็นธรรม เขาไปเปิดโรงงาน ใจคนที่เขาไปเปิดโรงงาน มันก็จะเอาธุรกิจเข้าไปในโรงงาน ไปเวียนเทียน เอาไปค้าขายต่อ เอาไปทำประโยชน์ต่อร้อยแปด นี่พูดถึงว่าในสังคมมีทั้งคนดีและคนชั่ว ทุกสังคมมีทั้งคนดีและคนชั่ว

ฉะนั้นจะบอกว่า มันไม่ใช่เป็นการให้ทาน ถ้าเป็นการให้ทานมันได้บุญกุศลแน่นอน แต่ของกรรมมันยังเป็นธุรกิจไป อย่างนี้มันเป็นบุญเป็นกุศลหรือไม่

เป็น เป็นบุญเป็นกุศล เราไม่เอาวัดเอาเปรียบใครไง ทานมันมีหลายระดับมาก สิ่งที่ว่าเราให้ทานๆ ให้ทานโดยแบบว่าทิ้งเหว นั้นนะเป็นทานที่สูงสุด

แล้วให้ทาน เขียนป้ายโฆษณาเลยนะ “พระสงฆ์จะบริจาค ๒๐ บาท” ติดป้ายไว้หน้าวัดเลย เราไปเห็นเยอะแยะ พระด้วยกันทั้งนั้นนะ จะทำอะไรถ้าไม่ได้โฆษณามันทำไม่ได้นะ มันเรื่องไร้สาระ เห็นไหม ใจสูง ใจต่ำ

ถ้าให้ทำบุญโดยการโฆษณานะ จ้างกุ๊กก็ไม่ทำ อยากรู๊กก็ไม่ทำ กูอายุ กูอายุกิเลสในใจกูเอง อายมาก

เราทำอะไรนะ หลวงตาพระมหาบัวก่อนโครงการช่วยชาติฯ เราอยู่กับท่าน ท่านก็ออกช่วยโรงพยาบาลมาอย่างนี้มานานเนกาเลแล้วละ แล้วทำไมให้ใครรู้ ใครมาขออะไรนะ ถ้าเป็นสิ่งที่ให้ได้ ท่านให้ แต่ถ้าสิ่งใดถ้าให้ไปแล้วมันไม่เป็นประโยชน์ ท่านไม่ให้ แล้วพอมาโครงการช่วยชาติฯ มันเป็นเรื่องหนึ่งเลย ถ้าเป็นอีกเรื่องหนึ่ง เห็นไหม นี่พูดถึง มันเป็นหน้าฉากแล้ว

แต่ก่อนหน้านั้นมันเป็นหลังฉาก ใครจะมาขอให้ท่านสลักชื่ออะไร ท่านบอกว่าโยนทิ้งเลย เข้าไปหาท่าน ถ้าพูดเรื่องนี้ไม่ได้เลย ไม่ได้เลย เพราะว่ามันเป็นทางออกของกิเลส

กิเลสจะอ้างว่ามันทำดี มันต้องโฆษณาชวนเชื่อ เราเห็นแล้วมันอายฉิบหายเลย มันชี้แพ้แพ้กิเลสในใจของตนไง ถ้ามันชนะ ทำบุญทิ้งเหวไม่เป็นเหวอะไร ทำดีไม่ให้ใครรู้นี่ โอ้โฮ! เยี่ยมเยี่ยมเลย

ทำความดีแล้วมันจะแข่งขันกันนะ นี่พูดถึงท่านนะ

ที่นี้กลับมาผู้ถาม เราทำของเรามันไม่มีใครบังคับ คนที่จะคิดอย่างนี้ได้ จิตใจเขาต้องเป็นกุศล จิตใจเขาต้องเป็นบุญ เหนื่อยนะ แล้วดูคำถามสิ ทำมา ๕ ปีแล้ว แล้วสิ่งที่ว่าที่ๆ ลูกค้าเยอะแยะไปหมดเลย

เพราะคนเขาตัดคัดขาดสน ไปที่ไหนแล้วเขาต้องเสียเงินมาก กับเขาเคยมา ๒๐ บาทแล้ว อิมทอง ถ้าเขาก็รู้ แล้วกลิ่นของศีลกลิ่นของธรรมมันหอมทวนลมไป ปากต่อปาก แล้วเวลามา เขาทำมา ๕ ปีแล้ว สิ่ง ๕ ปีแล้วมันพิสูจน์ได้ว่าสิ่งที่ผ่านมานี้ ถ้าหิวเมื่อไหร่ ระลึกถึงร้านนี้ ถ้ามันห่างไกล ไปเสียเงินมาก เขาก็ระลึกถึงว่าจ่ายต่างกัน กลิ่นของศีลกลิ่นของธรรมมันจรจายไป

เขาบอกว่า ลูกค้าเยอะมาก แต่กำไรนิดเดียว

ใช้อย่างนี้ก็ถือว่าเราทำประโยชน์ เพราะใจเราเป็นกุศล เราช่วยแบ่งเบาภาระของสังคม ถ้าเราทำได้

เขาถามว่ามันเป็นบุญหรือไม่ เพราะเขาไม่ได้ให้ทานฟรี

เราถึงบอกว่า มันเป็นบุญ เป็นบุญแน่นอน เพราะเราไม่เอาไรต์เอาเปรียบสังคม ไม่เอาไรต์เอาเปรียบเขา นี่เป็นบุญอยู่แล้ว เขารู้หรือเขาจะไม่รู้ มันเป็นบุญกุศลของเรา

แล้วภาษาเราเลย เขาก็เก็บไว้ในใจ ไม่ใช่ที่เราขาย ๒๐ บาท ใครมาถึงแล้วถ้าไม่บอกเราว่ามันเป็นความดี เราจะทนไม่ได้

เขาจะพูดหรือเขาจะไม่พูด เขารู้ มันเห็นชัดๆ ในสังคม ของมันรู้อยู่แก่ใจ ไม่ต้องให้ใครเขามาเียนยอปอ มันอยู่ที่เรา ถ้าเราสามารถทำได้ เราก็จะทำเพื่อสังคม ถ้าเราทำไม่ได้ เราจะเพิ่มราคา เราจะปรับปรุงสิ่งใด มันอยู่ที่ปัจจุบันธรรม ปัจจุบันนั้นทำอะไรได้ไฉน ปัจจุบันมันจะเป็นอย่างไรก็แล้วแต่ มันอยู่ที่ความรู้สึกนึกคิด มันอยู่ที่จิตใจของเรานี่ไง

ถ้าจิตใจถ้ามีสติมีปัญญา มันอิมบุญ มันพอใจ มันมีความสุข มันเห็นคนเข้ามาแล้วอิมหน้าสำราญออกไปอย่างนี้ มันแลกมาด้วยเงินไม่ได้นะเว้ย

คนเขาเข้ามาแล้วมีความสุขออกไป เดินออกไปด้วยความสุข เห็นแค่นี้ก็พอใจแล้ว ไม่ต้องให้เขามาขอบบุญขอบคุณอะไรเราหรอก ขอบบุญขอบคุณ เราเก็บไว้ในใจของเรา มีแต่ที่เราต่างหากมีความสามารถทำได้มากน้อยขนาดไหน ถ้าเรามีความสามารถทำได้ มันก็บ่งบอกว่าเรามีสติ มีศักยภาพ มีขันติธรรม

ถ้าขาดขันติธรรม ขาดสมรรถภาพ เราก็ไหลไปตามกระแสสังคม เงินทอง สิ่งที่เราได้มามันมีข่าวสาร เราเห็นแล้วสังเวชนะ พ่อแม่รักลูกมาก พ่อแม่มีลูกหลายคน อยากให้ลูกรักกัน สร้างที่อยู่ให้อยู่ด้วยกัน สุดท้ายพ่อแม่เสียไปแล้ว ลูกหลานทะเลาะเบาะแว้งกัน น่ารันทด

ถ้ามันเป็นความเป็นจริง มีทรัพย์มากน้อยขนาดไหนก็แบ่งปันให้เขาด้วยความเป็นธรรม แล้วให้เขาอยู่ของเขาตัวเอง เพราะอนาคต เราหยั่งอนาคตไม่ได้ ลูกเป็นเด็กน้อยมันก็คุยกันรู้เรื่อง ก็รักกัน โตขึ้นมามันมีเพื่อนมีฝูงแต่ละบุคคล แล้วจะให้ลูกมันสามัคคีเหมือนอยู่ต่อหน้าเรา

มีหลายครอบครัวอยากจะทำอย่างนั้น สร้างเป็นตึกสูงไว้คนละชั้น คนละชั้น สุดท้ายแล้วรบราฆ่าฟันกัน เศร้า ปรารถนาดีของพ่อของแม่

แต่ปัจจุบันนะ จิตมันมีผลกระทบกับสังคม เวลาอยู่กับสังคมไง มันไม่ใช่อยู่ในบ้านแล้วพี่น้องคุยกันรักกันเหมือนเดิม มันมีเพื่อนมีฝูง มีสังคม มีเขากรอกหูทุกวัน มึงไม่ฉลาด มึงไม่ใช่คนจริง ยุแหยงตะแคงรัว สุดท้ายแล้วนะ มันก็เพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากกองมรดกนั้น จากทรัพย์สินนั้น

นี่ความปรารถนาดีของพ่อของแม่ แต่ลูกแต่ละคนมีจิตมีนิสัยแตกต่างกันอย่างไร เห็นความปรารถนาดี แต่มันฝันเวรฝันกรรมไง เพราะเขาก็มีเวรมีกรรมของเขาเหมือนกัน เขาก็มีวุฒิภาวะความรู้สึกที่แตกต่างกัน แล้วถ้าวุฒิภาวะที่แตกต่างกัน มันจะเหมือนกันได้อย่างไรละ เงินบาทหนึ่ง คนหนึ่งคิดอย่างหนึ่ง สิบคนคิดสิบอย่าง แล้วเงินบาทนั้นมันก็เป็นต้นเหตุแห่งความเกิดการขัดแย้ง

นี้ก็เหมือนกัน ถ้าเราจะทำคุณงามความดีของเราไป มีขันติธรรม มีศรัทธา ถ้าทำได้ ถ้าใจเป็นกุศล คนนั้นทำแล้วดีงาม แต่ดีงามเฉพาะในใจของตนของเรา

หวัง หวังให้คนชื่นชม หวังให้คนรับรู้ เราทำไม่ต้องไปทำเพื่อคนรับรู้ ทำไม่ต้องทำเพื่อให้คนชื่นชม เราทำไม่ทำเพื่อจิตใจของเราที่ใจที่เป็นกุศล มันเป็นกุศลแล้วเราควรต่อยอดทำคุณงามความดีของเรามากขึ้น

นี่พูดเฉพาะที่ว่าในใจของเราละ แล้วถ้าออกไปละ ถ้ามีภรรยาละ ถ้าลูกละ ลูกมันล้างจาน ล้างจาน ล้างจาน “พ่อ หนูเหนื่อยนำดูเลย หนูเหนื่อยนำดูเลย”

ขึ้นเป็น ๕๐ บาท

“พ่อ หนูเหนื่อยนำดูเลย”

เราฝึกไว้ ทัศนคติแต่ละคน กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา นี่ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเล็งญาณไป ควรแก่การงานหรือไม่ควรแก่การงาน

ใจของเขา เทวทัต สุปปพุทธะกับพระเจ้าสุทโธทนะเป็นพี่เป็นน้องกัน พระเจ้าสุทโธทนะมีเจ้าชายสิทธัตถะ สุปปพุทธะมีเทวทัต เป็นลูกพี่ลูกน้องกันด้วยสายเลือด มาบวชเป็นลูกศิษย์กับอาจารย์กัน คูสิ พันธุกรรมของจิตๆ ใจ

เวลาคนเขามีปัญหา สมัยพุทธกาลไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำไมเทวทัตเป็นอย่างนั้น

เทวทัต ตั้งแต่เริ่มต้นเป็นพ่อค้าของเล่นที่กำพรายของเวรของกรรมมาทุกภพทุกชาติ เวรกรรมของสัตว์สร้างเวรสร้างกรรมกันมา เห็นไหม ดูซุก กัณหา ซาดี พระเวสสันดร ชาติที่จะมาเกิดเป็นพระพุทธเจ้ากับเทวทัต กรรมของสัตว์ๆ เขาทำมาขนาดไหน มาเกิดในชาติปัจจุบัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็พยายามจะดูแลรักษาอย่างดี แต่เวรกรรมของสัตว์

อันนี้ก็เหมือนกัน เหมือนกันที่ว่าไง ว่าผมทำอย่างนี้แล้วดีไหม

ใจเป็นกุศล ยอดเยี่ยม แต่ยอดเยี่ยม ยอดเยี่ยมแบบพระพุทธศาสนาใจ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุใจ มีเหตุและมีผล เหตุที่มันดีมันก็จะให้ผลที่ถูกต้องชอบธรรมดีงาม เหตุที่มันบิดมันเบี้ยว มันก็ให้ผลที่เป็นบิดเบี้ยว เหตุที่เป็นการทุจริต เป็นการกระทำที่เลวร้าย มันก็ให้ผลเป็นคุกเป็นตาราง มันให้ผลหมดนะ

นี่พูดถึงถ้าใจที่เป็นกุศล เราก็รักษาหัวใจนั้นไป

นี่คำถามเนาะ ถามว่าหลวงพ่อก็มีความเห็นอย่างไร

คำถามที่ไม่เป็นคำถามเลย คำถามมันเป็นเรื่องสังคม เรื่องของโลก แต่ในเมื่อคำถามนี้ ถ้าถามพระที่อื่นเขาก็พูดกันไปคนละแนวทาง แต่ของเรา เราพระปฏิบัติ เราพระกรรมฐาน ทำได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ดีมาก ดีน้อย ดีที่สุดในทางจกกรรมและในที่นั่งสมาธิภาวนา

ดีที่สุด นั่งเฉยๆ นั่งลง หายใจเข้านี้กพุทธ หายใจออกนี้กโธ ถ้าจิตมันสงบระงับ จิตมันตื่นขึ้นมา ตื่นขึ้นมาจากโลก ตื่นขึ้นมาจากวิภวภูมิจะให้มันเป็นพุทธะ จะเข้าสู่พระพุทธศาสนา ถ้ายกขึ้น

ผู้วิปัสสนาจะเข้าสู่ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา ถ้าเข้าสู่ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา บุคคล ๔ คู่ จิตดวงนี้ จิตที่มีกุศลนี้ ถ้ามันฝึกหัดประพฤติกฎปฏิบัติขึ้นไป มันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป ใจ ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริงใจ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุใจ

ไม่ใช่มีวมา แล้วก็สร้างภาพ บริษัทรับจัดงานมันรวบ อยากจะเป็นคนดี จ้างออร์แกนไนซ์ มาจัดสร้างภาพเลย เป็นบุคคลที่สูงส่งดีงามทั้งนั้น จะให้สังคมเชื่อถือศรัทธา

แสงนะ แวบเดียวแหละ มาละง่าย แล้วก็แวบเดียว

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๒,๕๐๐ ปีแล้ว หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านนิพพานไป แล้วเป็นร้อยปี ยังเอ่ยชื่อท่านอยู่ทุกวันนี้เพราะคุณงามความดีของท่าน เอวัง